వాపసి

ఆర్ఫియస్

నిద్ర లేచాడు మూర్తి. ఆవలిం చాడు. వాచీ చూసుకున్నాడు.

"పదకొండుం బావే!" అనుకున్నాడు.

కొంచెం తలనొప్పి ఇంకా మిగిలి ఉన్నట్లని పించింది. కళ్లు వాచిఉన్నాయి.

"వెధవది—విస్కీ తాగకుండా ఉండాల్సింది" అనుకున్నాడు. రాత్రి రెండున్నర దాకా తన గదిలో జరిగిన కాండ తల్చుకున్నాడు. ఆలీ, బాబు, మైక్, చాంగ్, శర్మ, డాక్టర్ మిత్రా— తనూ.... రెండున్నర దాకా బంగాళాదుంపల చిప్స్ తింటూ, జీడి పప్పు మింగుతూ, మధ్యమధ్య సాండ్ విచ్‌లు— అందులో గ్రామఫోను మీద పాటలు! రవి శంకర్ 'ఈవెనింగ్ మెలోడీ' నుంచి బెతోవెన్ 'మూన్ లైట్ సోనాటా' దాకా.. ఛలోక్తులు... ఎదురుగా టేబులు మీద మూడు ఖాళీ సీసాలు— కన్పించాయి.

లేచి నిల్చుని వాటిన్ని తీసి అవతల ఉంచాడు.

మరో సీసా— చిన్న బీర్ సీసా కన్పించింది. అడుగున కొంచెం మిగిలి ఉంది. అదీ అవతల పెట్టాడు. ఎలక్ట్రిక్ హీటర్ మీద కాఫీకి నీళ్ళుంచాడు తర్వాత. దంతధావనం, క్షురకర్మ, ముఖప్రక్షాళనం కానిచ్చాడు.

కాఫీ తాగుతూ కూర్చున్నాడు.

"మరో అరనయి గంటలు— తర్వాత...." అనుకున్నాడు.

తర్వాత—

లండన్— పారిస్— రోమ్— బొంబాయి— సిగరెట్ వెలిగించాడు మూర్తి ఆలోచిస్తూనే..

తర్వాత—

హైద్రాబాదు! భాగ్యనగరం! కోటీ! చిక్కడ పల్లి!

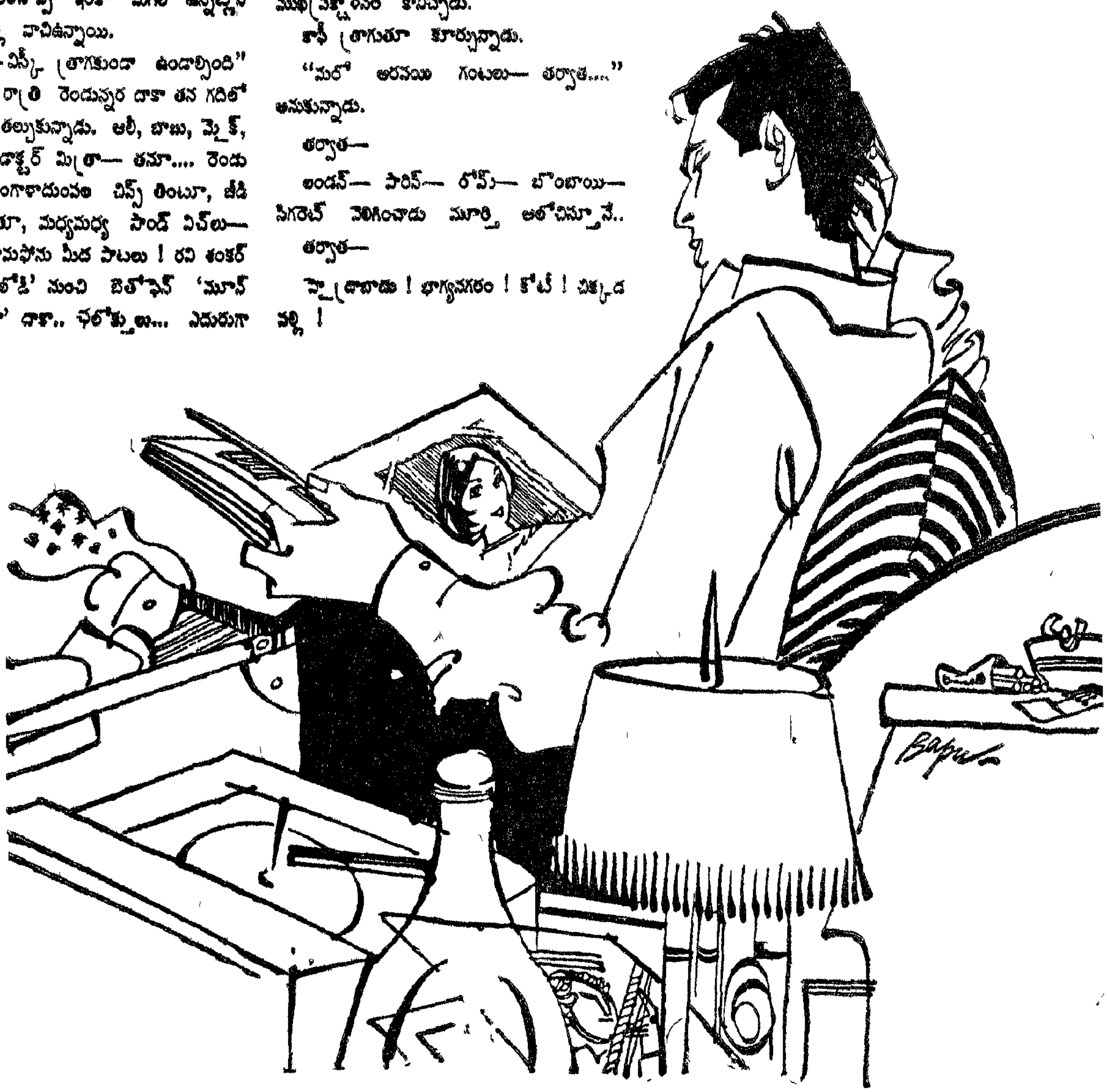

పన్నెండువేల మైళ్ళు ! సప్త సముద్రాల ఆవ ల— భరతఖండం—

డ్రాయర్లోంచి విమానం టిక్కట్లు తీసుకుని చూచాడు. లండన్‌లో ఇండియాదాకా టిక్కట్లు తయారుగా ఉంటాయి. 'హే' మార్కెట్‌లో.... కాఫీ తాగడం అయిపోగానే సూట్‌కేస్‌లోకి సామాన్లు సర్దడం మొదలు పెట్టాడు. థీసిస్ కాపీలు రెండు.... మూడేండ్ల శ్రమఫలితం— తన్ను ఒక్క సారిగా 'మిస్టర్' నుంచి 'డాక్టర్ మూర్తి'గా మార్చేసి విద్యాధికుల్లో అగ్రశ్రేణికి త్రోసిన పరికరం ఇది !

ఫోటో ఆల్బమ్ తీసుకున్నాడు.... తను రోమ్‌లో తర్వాత ఇక్కడా తీసుకున్న ఫోటోలు— బోటులో డెక్ టెన్నిస్ ఆడుతూ మంచులో నడుస్తూ, ఎండా కాలంలో రంగురంగుల షర్ట్‌లో, వసంత ఋతువుతో ఎర్రబారిన మేపుల్ చెట్ల ఆకుల మధ్య ! స్నేహితులు. .. న్యూయార్క్‌లో— నయాగరా వద్ద— ఉన్నట్టుండి ఆగిపోయాడు మూర్తి.

ఎదురుగా ఫోటో తనకేసి చూడసాగింది.— చక్కటి పెదవులు తన్ను చూచి మందహాసం చేశాయి.. ఇంద్ర ధనస్సు లాంటి నిడుపాటి కను బొమల క్రింద వెన్నెల చిందుతూ— నీలి కళ్ళు తన్ను పలకరించాయి..

ఆల్బమ్ ఒక్కసారిగా బరువయిపోయింది. అవతల ఉంచేశాడు మూర్తి. మోయలేక... చేతులు కాక, మనసే బలహీనమయి పోయింది. తూలుతూ పోయి పడక మీద కూర్చున్నాడు.. మాల.. మాల.. నవవసంత సుమలీల....

* * *

ఆ రోజు తనకింకా ఎంతో జ్ఞాపకం...... ఇండియా— కెనడా సంఘం వారి దీపావళి పార్టీ రోజది... తను ఒక వైపు నిలబడి అందర్నీ చూస్తూ ఉన్నాడు. హిందీ, బెంగాలీ, అరవం వినిపిస్తున్నాయి. తనకు కొత్త ఇంకా.

"హలో" అని వినిపించింది ప్రక్కన. తిరిగి చూచాను.

ఆరడుగుల ఎత్తున, స్ఫురద్రూపి, చెయిచాపి కరచాలనం చేశాడు.

"నాపేరు మూర్తి" అన్నాడు మూర్తి.

"నా పేరు రాయ్.... మీది మద్రాసా ?" అన్నాడతను.

"కాదు. నేను హైదరాబాద్ వాసిని."

"అది నిజాం సంస్థానం కదూ ?"

"ఒకప్పుడు. ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్.... మాది అసలు కోస్తా ప్రాంతం."

"నా కంత పరిచయం లేదు మన దేశంతో.. నేనిక్కడ స్థిరవాసం ఏర్పరచుకున్నాను. పది పన్నెండేడ్లయి పోయింది."

"అలానా...." అన్నాడు మూర్తి. ఎవరో పిలిచారతన్ని.

"క్షమించండి" అంటూ అతను అవతలికి పోయాడు.

పార్టీ అయిపోయింది కార్లు బయలుదేరాయి. మూర్తి బయటికి నడిచి బస్‌కోసం బయలు దేరాడు.

"హలో" అని వినిపించింది ఎవరో పిలవడం. కార్లోంచి ఎవరో పిలుస్తున్నారు. కారు దగ్గరకు

పోయాడు. లోపల రాయ్‌గారున్నారు. ఎవరో ప్రక్కన కూర్చుని ఉన్నారు.

"మేము డౌన్ టౌన్ వెళ్తున్నాము. మీరెక్కడి కెళ్ళాలి ?"

మూర్తి చెప్పాడు

"మరేం ! రండి ! లిఫ్ట్ వాకు వారే నందే హించకండి !" అన్నాడు రాయ్.

మూర్తి లోపలకు చేరాడు. వెనుక సీట్లో కూర్చున్నాడు. తలుపు మూసుకోగానే లోపల చీకటి నిండిపోయింది.

"ఆ, మర్చాను.. ఈ అమ్మాయి నాకుమార్తె మాల — మాలా, ఇతను మిస్టర్ మూర్తి —" పరిచయం చేశాడు మూర్తి ఏదో అన్నాడు విని వినపడకుండా. ముందు సీట్లోంచి వెనుదిరిగి ఆ అమ్మాయి చేయి అందించింది మూర్తి కర చాలనం చేసింది.., కొంత ఆశ్చర్యపోయి.

మన దేశస్త్రీలు, ఇక్కడ కూడా, కరచాలనం చేయరు పరిచయం చేస్తే మరి ఈ మిస్ మాల—? కారు వేగంగా పోసాగింది. చక్కటి రోడ్డుమీద దాట్లో తన గురించి ప్రశ్నలు వేశాడు రాయ్. ఎక్కడ చదువుతోందీ, పూర్తి పేరూ — మాల నవ్వింది తనపూర్తి పేరు ఉచ్చరించలేము, రాక — తన చిరునామా . .

"ఇవన్నీ అడిగానని అనుకుంటున్నారా ? అది నా అలవాటు. .. క్రొత్తగా వచ్చిన దేశవాసుల్ని మా ఇంటికి అతిథుల్నిగా పిలుస్తాను నేనెప్పుడూ — అంటే — పిలుచుకున్న తర్వాతన్న మాట ! మాలా, మరి మూర్తిగారిని నెప్పుడు పిలుస్తావు ?" అన్నారు రాయ్, చాలా చనువుగా.

"మీరు రేపు సాయంత్రం ఏం చేస్తారు ? డాన్సులకు పోతారా ?" అంది మాల

"నాకు చేతకాదు డాన్సు - నాకేం ప్రోగ్రాం లేదు" అన్నాడు మూర్తి.

"మరింకేం. రేపు సాయంత్రం ఆరున్నర కంతా రండి. ఫోంచేసి చెప్తాండి ." అన్నాడు రాయ్. మూర్తి [illegible]

తను ఇంటి దగ్గర దిగబెడుతూ రాయ్‌గారు ఏ బస్సు ఎక్కాల్సింది, ఎక్కడ దిగాల్సిందీ, ఇల్లు ఎలా కనుక్కునేదీ చెప్పాడు. అంతసేపూ కారు తలుపు తీసే వుండడం చేత మూర్తికి మాలవైపు చూచే అవకాశం లభించింది తలుపు మూసుకుంది వెంటనే. చీకటి — మళ్ళీ

"నమస్తే" అన్నాడు మూర్తి.

"గుడ్‌నైట్" అన్నాడు రాయ్. మాల, అద్దం లోనుండి చేయివూపింది. సగం కత్తిరించిన జుట్టు కూడే గుర్తుంచుకో గలిగాడు మూర్తి. మరునాడు కాని మూర్తికి మాలనుపూర్తిగా, సావకాశంగా పరీక్షగా చూడ్డం కాలేదు

మంచి ఎర్రటి రంగు. నిడుపాటి కనుబొమలు... లలిత కోమలమైన వ్రేళ్ళు. చక్కటి నవ్వులొలికే పెదవులు ... అన్నిటికీ మించి — ఎప్పుడూ మెరిసే — నీలికళ్ళు — ఆకాశం రంగువి !

"ఆమెకు నీలికళ్ళెలా వచ్చాయి ?" అను కున్నాడు మూర్తి. తర్వాత గాని తెలియలేదు తనకు.

మాల తండ్రి పద్దెనిమిదేండ్ల ముందు డాక్టరేట్ కోసం వచ్చిన రెండో సంవత్సరంలోనే మాలతల్లిని వివాహం చేసుకున్నాడు. ఆమె ఫ్రెంచివనిత —

వాహిని

అక్కడ స్థిరపడిపోయారు ఆమె తల్లిదండ్రులు. పదేండ్ల తర్వాత రాయ్ తిరిగి కలకత్తా — స్వగ్రామం వెళ్ళారు ఆయనకు లక్కడ వుద్యోగం వచ్చాక, భార్యా, మాల, తో తిరిగి కెనడాకు వచ్చేశాడు. మాల కప్పుడు అయిదేండ్లు .. ... తర్వాత — పదేండ్ల తర్వాత మాలతల్లి చనిపోయింది

మాలకు హిందూదేశం గూర్చి అంతగా తెలీదు. అందుకని రాయ్‌గారు మాలని కెనడాదేశ పద్ధతుల్లో పెంచారు. మాలకి బొట్టు పెట్టుకోవడం రాదు. ఆమె అలవాట్లు, భాష, తీరు, అంతా దాదాపు పాశ్చాత్య విధానంతో నిండిపోయాయి ఒక్క పేరే, కొంచెం హిందూ ఫక్కీ . . .

ఆ తర్వాత తను ఎన్నోసార్లు మాలతో నాటుగా మాట్లాడడం, తను కొంచెం డాన్సు చేయడం నేర్చుకున్న తర్వాత, ఆమెతో డాన్సులకి, సినిమాలకి వెళ్ళడం జరిగింది. తను గడిపిన మూడేండ్లలో వారానికోసారయినా మాలని చూసేవాడు. రానురాను చూడాలనే వాంఛ పెరిగింది. కొన్ని రోజులకి, ముఖ్యంగా — మూడు నెల్లకి ముందు — చూడ లేకుండా తను వుండలేనన్న విషయం తనకి తెలిసి వచ్చింది. కాని —మాల కూడా తనతోబాటు మాట్లాడే సమయంలో, డాన్సు చేస్తున్నప్పుడూ, సినిమాలో మునిగి వున్నప్పుడూ — ఏ భేదమూ చూపేదికాదు. పైగా ఒకొక్కసారి తన్ను హేళన చేసేది చిలిపిగా.

"మీరు అచ్చు ఇండియన్‌లు !" అనేది తను జవాబిచ్చేవాడు అంతకన్నా నేరుగా ... "ఆ గౌరవం నాకు చాలు !" అని నవ్వేది మాల సెలయేరు దుమికినట్లు — జలతరంగిణి మ్రోగినట్లు నవ్వేది ! మూడునెల్లకు ముందు ప్రథమంగా మాల తన్ను ప్రశ్నించింది. "ఇండియాకు ఎప్పుడు వెళ్ళాలి ?" అని "మరో మూడునెల్లు" అన్నాడు తను అదోలా పలకరించింది మాల మూర్తికి అందులో ఆగుపించని అర్థం తోచింది

"మళ్ళీ తిరిగి రారు కదూ ?" అంది మాల

"బహుశా అంతే రాబోలు .... ఉద్యోగం చూసుకోవాలి..... తర్వాత ."

"తర్వాత — పెండ్లి ... మీ నాన్నగారేనా మీకు పెండ్లి కుదిర్చేది ?" మాల మాటల్లో వ్యంగ్యం గుర్తించాడు మూర్తి.

"అది మా సాంప్రదాయం, పద్ధతి. .. సంతానం బాగోగులు వారి వారి తల్లిదండ్రుల చేతుల్లో వుండడం తప్పా ?" అన్నాడు తను

"అలా అన్నానా నేను ?" అంది మాల

"మరి ?" మాల మాట్లాడలేదు. సంభాషణ 'గొప్పగా' సాగటం లేదని గుర్తించాడు మూర్తి.

"పోనీండి. .. మీరు పెండ్లికి నన్ను పిలుస్తారా, వస్తాను !" అంది.

"పన్నెండు వేలమైళ్ళు — రాయ్‌గారికి బాంక్ అకౌంటు చాలా వుందిలావుంది !"

"మీరు పిలిస్తే తప్పక వస్తాను" అంది మాల.

మాల మాటల్లో భావం అర్థం కాకపోలేదు మూర్తికి. కొన్ని రోజులుగా తన్నుతాను చాలా పరిశీల నగా ప్రశ్నించుకున్నాడు. తనూ, మాలా, రాయ్‌గారు, ఇండియాలో తన తల్లిదండ్రులు అందర్నీ మన సులో వుంచుకున్నాడు. కరకుగా అడిగాడు తన్నే.

'మాలని వివాహం చేసుకోవాలని వుంది — నీకు — సరే. కానీ, మీ తల్లిదండ్రులకి నచ్చగలదా అది ? మీ నాన్నగారు [illegible] ! [illegible] పాశ్చాత్య [illegible] — ఆమెకు స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం, స్వేచ్ఛ — గాలీ, నీరూ . మనదేశంలో అది సాగదు .... కొంతవరకే, ఏదైనా సాగినా ... ఆలోచించుకుని నిర్ణయానికి రా ! '

తను జవాబిచ్చుకున్నాడు కూడా ఈ ప్రశ్నలకి.... మాల తన ప్రక్కనవుంటే ఈ ప్రపంచం స్వర్గమై పోతుంది ఈ మూడేండ్లలోనూ ఆమె తన జీవితంలో ఒక్కభాగంగా వచ్చేసింది [illegible] — నాన్నగారు [illegible] సాంప్రదాయాలు.

"[illegible] మాలని [illegible] అనుకున్నా — వెంటనే [illegible] — అంతకన్నా.. నీలికళ్ళా — [illegible] ! నీలి — నీలికళ్ళు హిందూ దేశంలో కన్పించనివి ! పాశ్చాత్య రక్తపు చిహ్నాలు.....

ఆ తర్వాత తను ఎంతగా పోవాలని అనిపించినా మాల ఇంటివైపు పోలేదు సాయంత్రం పూట పిచ్చిగా తోచేది రెడో నది గట్లమీద, పార్కుల్లో, సినిమాహాల్లో, చీకట్లో గడిపేవాడు.

"నేను చాలా పిరికివాడ్ని .. నాకు మాల తగదు !" అనుకున్నాడు ఆఖరికి తలనొప్పి ఎక్కువయింది. లేవాడు మూర్తి . ఇలా ఆలోచనలు వచ్చి లాభం లేదు. [illegible] చూడ్డం ప్రారంభించాలి సాయంత్రం ప్రొఫెసర్ మార్షి తన గౌరవార్థం డిన్నర్ ఇస్తున్నాడు నలుగురు యిదుగురు విద్యార్థులూ, [illegible] . . [illegible] శర్మా, దాబా కలిసి తనకు 'ట్రీట్' పార్టీ ఇస్తారు .. ఎల్లుండి - [illegible] ప్రయాణం మైక్, శర్మా, వస్తారు తనతో [illegible]. మూర్తి [illegible] చేసుకుని, [illegible] పడ్డాడు

* * *

కన్వోకేషన్ [illegible] మూర్తి [illegible] మరిచిపోకూడదు సుమా — రోమ్‌లో దిగు - [illegible] - [illegible] పిరమిడ్ ఫోటోలు పోస్టు చేయి - ఆ చక్కటి అమ్మాయికి అవి చాలా ఇష్టం — ఆ అమ్మాయంటే — మన కిష్టం —" అన్నాడు శర్మ నవ్వుతూ .. ఇంగ్లీషులో అన్న ఆ మాటలు విని మైక్ నవ్వాడు.

"మరేం లాభం లేదు మెగియన్‌కు నువ్వు లక్ష బహుమతులిచ్చినా లాభం లేదు .."

"చూడు ! — [illegible] చూడరు ఎప్పుడూ ! నీ కళ్ళు ముందే ఎన్నో సార్లు [illegible] 'ఫేర్‌వెల్ డాన్సు'కు రాకపోతే, నీకు బెల్ ఎర్ హోటల్‌లో పెద్ద కాంబినేషన్ 'పీత్స' ఇమ్మె కుంటాము — కావాలో"

ఫ్లైటుకు తయారయింది విమానం.... చెవులు తూట్లు చేస్తూ ఆహ్వానించింది ప్రయాణీ కుల్ని. మూర్తి, శర్మచేతిలో వుత్తరం వుంచాడు.

"ఇది పోస్టు చేయి. మర్చిపోకు ... చాలా ముఖ్యం ...." అన్నాడు.

"నాకు తెల్సులే .. ప్రేమయాత్ర అంత మరువదవేగా ...... అంతేనాన్నా, పిచ్చి ! మంచివా!

చేశావు ! నిజం .... అంతా మర్చిపో ! పారిస్‌లో నా పేరుచెప్పి గుక్కెడు షాంపెన్ ఆచమనం చేయి..... సర్వపాప పరిహారం ! బై — గుడ్‌లక్—'' అన్నాడు శర్మ.

కరచాలనం చేశాడు మూర్తి, శర్మ, మైకేలతో మైక్ మూర్తిని కౌగలించుకుని చెంపల మీద ముద్దిడుకున్నాడు. '' భగవంతుడు నీకు మేలు చేస్తాడు'' అన్నాడు గ్రీక్‌లో.

మూర్తి చేయి వూపుతూ విమానం వైపు నడిచాడు.

విమానం మరింత విషాదంగా అరిచింది ——

* * *

బాబు గడియారం చూచుకున్నాడు. రెండు యాభై ఈపాటికి పోస్టుమెన్ వచ్చి ఉండాలి. తనకేమయినా వచ్చాయో లేదో ? ఒక్కసారి రూముకుపోతే బాగుంటుంది'' అనుకున్నాడు

ఎదురుగా ఆయిల్ పంపుశబ్దం చేయసాగింది. మెర్క్యురీ డిఫ్యూజన్ పంపులో పాదరసం చిందులు తొక్కింది. అటూ ఇటూ చూచాడు బాబు. ''సాయంత్రందాకా ఇదికాదు. మరి— అంతేకాబోలు..'' అనుకున్నాడు విసుగ్గా వి. పి. సి. వేపు చూస్తూ. రికార్డు గుర్రుమంది.

ప్రతిరోజూ ఇలాగే దినానికొకసారి ఆశ శిఖరా లందుకుంటుంది. మరుక్షణం అగాధం.. లేదా అంతకు మించిన ఆకాశం. ఒక్క చిన్న కాగితం ముక్క, నాలుగు పంక్తులు ఎంత భేదం తెస్తాయి. తన పర్సు తెరిచి, చూచుకున్నాడు. నాలుగు నెల్ల ముందు తీసిన ఫోటో, తను సూటుతో నీటుగా నిల్చున్నాడు. ప్రక్కన తలవంచుకుని, సిగ్గు దొంతరల మధ్య నుంచి చూస్తూ శారద.... బుగ్గన చుక్క .

గాఢంగా నిట్టూర్చాడు. తల్చుకుంటే వెంటనే రెక్కలు కట్టుకుని ఎగిరిపోవాలనుంది. మళ్ళీ, మూడేండ్లకు కాబోలు... తిరిగీ.. ఆ క్షణాలు మళ్ళీ....

శారద బాబు వ్రాసి నెల కావస్తుంది ! ఎందు కని వ్రాయలేదు ? తను ఎంతగానో చెప్పాడు పల్లెటూరు— యాభై అయిదు నయాపయిసా ఏర్‌మైలు లెటర్లు దొరకవు.. తనతో తీసుకు పొమ్మని.. మర్చి పోయి ఉంటుంది. మొట్టమొదట తను వెళ్ళేరోజున తన అడ్రసువ్రాసి ఇచ్చిన కవరు మీదే వ్రాసింది. తనకు కంఠతా వచ్చు.

''నాకు మీలాగ కవిత్వం వ్రాయడం రాదు.. నా బాబులు మీకు సంతృప్తినివ్వలేక పోవచ్చు. మీ ప్రయాణం ఎలా జరిగింది ? ఆ రోజు నేను చాలా వంటరిగా అయిపోయాను.. మీ ఫోటో చూస్తూ కూర్చున్నాను. మరి, నా ఫోటో మీతో మాట్లాడుతోందా ? ఒంటరిగా కూర్చున్నప్పుడు మీరు జ్ఞప్తికి వస్తారు. ఏమిటేమిటో ఆలోచనలు వస్తాయి. అనుకోకుండా కళ్ళ వెంట నీళ్ళు వస్తాయి.. కాని, అశుభం అని నాకు తెలుసు.'

'మీరు త్వరగా రండి.. నాకు మళ్ళీ మీతో మాట్లాడాలని ఉంది అప్పటిలాగా. ప్రతిరోజూ రోజులు లెక్కవేస్తున్నాను. కాని తరగడం లేదు. మీ ఆరోగ్యం జాగ్రత్తగా చూచుకొమ్మని ప్రార్థిస్తు మీరు వ్రాసింది చదివి అన్నయ్య తెలుగులో చెప్పాడు. అంత చలిలో వాళ్ళందరూ ఎలా ఉంటారు ?..''

అమాయకత్వం, మమతా, ఆరాధనా— వందల వేల మైళ్ళు దూరం చేయలేని సాన్నిహిత్యం తలపుల్లో చేరువయ్యే మనసు..

తనసలు పెండ్లి వద్దన్నాడు ఇక్కడికి వచ్చే ముందు. అమ్మా నాన్నారూ వప్పుకోలేదు.. తను శారద నంతకు ముందెప్పుడో 'వోసారి చూచా డంతే జూన్‌లో పెండ్లి చూపులూ, జూలైలో వివాహం ఆగస్టులో అజ్ఞాతవాసం....

వాటి మధ్య ఇరవయి రోజులు గగన విహారం, మబ్బుల్లో తిరిగా రిద్దరూ... శారదను ఆ కొద్ది రోజుల్లో తను పూర్తిగా అర్థం చేసుకున్నాడు. ఆధునిక సమాజం ఇంకా మసిపూయని హృదయం.. ఆప్యాయతా అనురాగమూ, సౌమ్యతా తప్ప మరేదీ చూరని మనస్సు..

ఆమె పుట్టి పెరిగిన పల్లెటూరి లాంటి స్వచ్ఛమైన శారద !

''మిస్టర్ బాబూ, లెటర్స్ ఫర్ యు..'' అన్నాడు తోటి సహాధ్యాయి ఆలీ.

తను ఇంటి చిరునామా, కాలేజి చిరునామా రెండూ ఇచ్చాడు. కాని ఎప్పుడూ ఇంటికే వ్రాసేది శారద !

వాహిని

[illegible] విడగొట్టుకుంటూ వెళ్ళి చూశాడు.

రెండు ఉత్తరాలు ! ఒకటి నాన్నగారి అక్షరాల్లా ఉన్నాయి !

రెండోది ! మరింకెవరు! చదువుకున్నాడు త్వర త్వరగా..

"...మీకు వ్రాయటంలో ఆలస్యం అయినందుకు క్షమించ వలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ఇక్కడి వచ్చే రోజా ఈ జాబులు తెచ్చుకోటం మర్చి పోయాను. అవి వచ్చేసరికి ఇంత ఆలస్యం అయింది. నేను ఆరోగ్యంగా ఉన్నాను. నాన్నగారూ, అమ్మా, అమ్మమ్మా మిమ్మల్ని అడిగారు...."

నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ తన రూమువేపు నడిచాడు బాబు. క్షణం పాటు కూడా దృష్టి జాబు మంచి తీయకుండా. అతని అడుగులు తేలిగ్గా పడ్డాయి...

*　　*　　*

జాబు చదువుతూ బాబు నడిచి పోవడం చూచి శర్మ నవ్వుకున్నాడు.

"ఈ 'గృహస్థు'లకి జాబులు తప్ప మరోటి అక్కర్లేదు !" అన్నాడు ఫోను చేస్తూ.

"హలో, మిస్ ఫ్లీగర్—హలో— గుడ్‌మార్నింగ్" ఇంగ్లీషులో అన్నాడు

"హలో, షర్మా, ఏమిటి విశేషాలు" అంది అవతలి కోమల కంఠం.

"మరేముంది.. చిన్న వార్త ముందు చెప్పి, తర్వాత అసలు సంగతి చెప్తాను నిన్న."

"అసలు సంగతి చెప్పు ముందు."

"నీకు తెలీదేమిటి ! వారం రోజులు మనసూ శరీరమూ కరిగేలా శ్రమించిన మాబోటి వారికి మరింకేం కావాలి ! కంపెనీ, నైస్ కంపెనీ" అన్నాడు శర్మ.

"అదా ! దానికేం.. మీ ఇండియన్లెవరూ దొరక లేదా ?"

"ఇండియన్లా ! భోజనానికైతే వెడతాను.. కానీ, వారాంతంలో విహార సమయం మాత్రం స్వదేశీయులతో గడిపినంత ఘోరం హిట్లర్ కూడ చేసి ఉండడు !"

"అదుగో.. నేను జెర్మన్ అనా, అలా అంటావు!" చిరుకోపం సంప్రదించింది

"నోనో.. కాకపోయినా నీవు ప్రపంచం మీద దండయాత్ర సాగిస్తే ఎదురు నిలిచే యోధు లెవరున్నారని ! నేనే ఇండియాకు రాజు నయి ఉంటే అది నీ చేతుల్లో ఉంచేసేవాడ్ని !"

"చాల్చాలు.. మరి అసలు సంగతి చెప్పవుగా !"

"విను.. శుక్రవారం.. ఎల్లుండి సాయంత్రం.. వీలవుతుందా ?"

ఇంత సాపపెట్టాను. ఆఖరికి తెగదేమో ?

"ఎల్లుండా ? నాకు వీలుకాదేమోనని భయంగా ఉంది.. మా బంధువులు ఆల్బర్టా నుంచి వస్తారు.. నీవు ముందుగా నాతో చెప్పవల్సింది."

ఒక క్షణం మాట్లాడలేదు శర్మ..

"నెరజాణవి నీవు !" అన్నాడు తెలుగులో ఫోను లోకి.

"ఏమిటి ? నీ భాషలో మాట్లాడకు.."

"మరేం లేదు..'ప్రయత్నించలేవా ? అన్నాను" అన్నాడు శర్మ వెంటనే.

"సారీ.. మరో సారి.."

"నీ క్షౌద్మం.. నీవు కాకపోతే.." అనుకున్నాడు.

"ఒకే. బై.." ఫోను ఉంచేశాడు.

ఆలోచించాడు. మారియన్ మధురంగా తప్పించుకుంది

మరి, శుక్రవారం సాయంత్రం ఏం చేయాలి ఇంక ? ఫోను తీస్కున్నాడు

"నెంబరు డయల్ చేశాడు."

"హల్లో.. నేను.. శర్మని.. క్లారా ? హలో.."

"అవును.."

"నేను.. జ్ఞాపకం ఉందా ?"

"ఉండకేం.. నా చేయి చూసి చెప్తానని తప్పించుకున్న ఇండియన్‌వి."

"ఓ, దానికేం.. ఆఁ ! ఎల్లుండి సాయంత్రం డాన్స్ ఉంది. నిన్ను అడుగుదామనుకున్నాను."

"చేయి చూస్తావా ?"

"దానికేం అన్నానుగా.. కాని దక్షిణ ఏం ఇచ్చు కుంటావు ?"

"ఏం కావాలి ?"

"ఎల్లుండి సాయంత్రం చెబుతాను.. మరి, సాయంత్రం ఏడు గంటలకి

వస్తాను.. ఓకే ?"

"ఓ కే. బై."

"బై"

ఏదో ఒకటి.. కొంచెం మళ్ళీ హస్త సాముద్రికం కొంచెం హిందూ మతం గురించీ, కొంచెం వర్ణాశ్రమ ధర్మాలూ, కాశీ నగరం, గాంధీ మహాత్ముడూ— చదువుకోటం మంచిది పోయేముందు..

ఈ తెల్లవాళ్ళకి మనకంటే ఎక్కువ తెలుసునని తను తెలుసుకున్నాడు మొదటి వారంలోనే. అందుకనే ఎక్కడయినా చిక్కుపడితే ఆది 'ఆపద్ధర్మ సూత్రాల్లో వ్రాక్కూచ్చారని' తప్పించుకో వచ్చని కూడా అర్థమయింది.

"అంటే" అనేవారు పాపం, వాళ్ళు.

"దాన్ని తర్జుమా చేయలేము సంస్కృతం"

ఆ పేరే ఉచ్చరించడం రాని వారికిది నిజంగానే తోచడంలో తప్పేముంది ?

"ప్రపంచంలో దేన్ని గురించో ఓదాన్ని గురించి తెలిసి వాళ్ళుండబట్టే నాలాంటి వాళ్ళు బ్రతికి పోతున్నారు !" అనుకున్నాడు శర్మ.. గది వేపు నడుస్తూ.

"శర్మాజీ, లెటర్స్" అన్నాడు బాబు, ఆనందంగా.

"నీ ముఖం చూస్తే తెలీదూ.. మీ ఆవిడేమంటుంది ! ప్రాణేశా, వెంటనే తిరుగు టపాలో వచ్చేయి అందా !"

బాబు నవ్వాడు. జాబు అందిస్తూ శర్మకి, శర్మ జాబు తీసుకున్నాడు చిరునామా కోడి గికినట్లుంది.

"ఇది ప్రేమలేఖే నాకు తెలుసు.. తమ్ముడో బావగారో, లేకపోతే ఖచ్చితంగా నాన్నగారో ఓ వంద రూపాయలు పంపమని వ్రాసి ఉంటారు" అనుకున్నాడు చదువబోతూ

"వూ ! తమ్ముడే.. అయితే ఫర్వాలేదు.. చిన్న డిమాండు !"

"మేమంతా క్రికెట్ టెస్ట్ మాచికి పోవాలను కుంటున్నాము. ఇంకా నెలరోజులుంది. నీవు నాకు ఇరవయి అయిదు రూపాయలు పంపించు, మా ఫ్రెండు దగ్గర తీసుకుంటాను సహాయానికి రాకపోతే.. అమ్మా నాన్న బాగా ఉన్నారు. అన్నయ్యకు మళ్ళీ ట్రాన్స్ఫరు వచ్చేలా ఉందిట. నాన్న గారు అదే అన్నారు.. నీవు పంపిన మంచు ఫోటోలు చాలా బావున్నాయి. స్టాంపులు పంపించు.. నాన్నకు చెప్పకు.."

"క్రికెట్— స్టాంపులు— ఫోటోలు.. ఫరవా లేదు.. అయిదు డాలర్సతో సరిపుచ్చాడు.."

తనిక్కడ బంగారం పోగు చేస్తున్నాడని వాళ్ళ అభిప్రాయం.... సగానికి సగం ఎగిరి పోతోంది తిండికి. తను వంట చేసుకోలేడు బాబు, ఆలీ లాగా.. ఎవరు చేతులు కాల్చుకుంటారు ? తలనొప్పి. తినడం ఫర్వాలేదు.. అన్నీ కడుక్కుంటూ కూర్చోవాలి. తర్వాత.. అంట్లు ! గదిలో జర్నల్ మీద తలపెట్టు కూర్చున్నాడు.. ఈ జాబు లెప్పుడూ ఇంతే.. అన్నయ్యకు బదిలీ.. అంటే మళ్ళీ మొదలు.. ఈసారి తను ఉండడు.. నాన్నగారి వందా పదిహేను రూపాయల్లో తమ్ముడూ, అమ్మా, నాన్నగారూ, చెల్లాయీ, వచ్చే పోయే బంధు సముదాయం, ఇత్యాదులు.

"భగవాన్, త్వరగా నాలుగు రిజల్ట్స్ వచ్చేలా చేయి !ఈ పనేదో ముగించుకుని వెళ్తాను అమెరికాకి.. చేతిలో కొంత డబ్బన్నా మిగుల్తుంది అక్కడ.. నాన్నగారికి నెలకో వందయినా పంప వచ్చు.." అనుకున్నాడు.

ఎన్ని డాన్సులలా చేసినా ఎంత బీరునీళ్ళు త్రాగినా, ఈ బాధ్యత వదలదు. మరో విషయాన్ని అనుకుని బాధలు మర్చి పోవడం, నీడనుంచి తప్పించుకోడం లాగా జన్మలో వీలుగాదు.. ఇదిలా సాగాల్సిందే ప్రతి క్షణం—

తను వచ్చిన క్రొత్తలో ఎంతసేపూ ఇంటి పిచ్చే చుట్టుకునేది తనకు. ఈ క్రొత్త భోజనం, రుచీ పచీ లేని తిండీ— సాయంత్రం ఆరు గంటలు కొట్టక మునుపే డిన్నర్,—

అన్నిటికంటే ముఖ్యంగా స్నేహితులు. ప్రతి శుక్రవారం సాయంత్రం ఏమీ తోచేది కాదు. ఎంత సేపని చదువుకుంటూ ఒంటరిగా కూర్చో డం? ఆ తర్వాత ఒకసారి ఇంటర్నేషనల్ హౌస్‌కు పోయాడు తను. అక్కడా ప్రతివాడూ 'డాన్స్' చేయడం నేర్చుకుంటున్నాడు. ఎవరితో మాట్లాడడం ?

తను ఓ మూలగా ఏ పత్రికో చేతపుచ్చుకుని అంత మందిలో మరింత వంటరిగా కూర్చోడం. దినాలు గడిచేకొద్దీ తను ఈ పద్ధతికి అలవాటు పడలేదని తెలిసి వచ్చింది.

ఆ తర్వాత— తనూ డాన్స్ నేర్చుకోడం, మొదలెట్టాడు.

ప్రప్రథమంగా సిగ్గేసేది తనకే. ఎవరో తెలీని యువతుల్ని నృత్యాని కాహ్వానించడం తనకు చాలా కష్టంగా ఉండేది. తర్వాత డాన్సు చేసేంత సేపూ ఎక్కడో చూసేవాడు. నెమ్మదిగా తన్ను తాను పరిచయం చేసుకోవడం, పేరూ వూరూ చెప్పుకోడం, ఆ తర్వాత మాట్లాడడం వచ్చాయి.

రెండు మూడు నెల్లయేసరికి తనలో మార్పు తనకే తెలిసి వచ్చింది. తను డాన్సు బాగా చేయడమే కాక అత్యంత సహజంగా ఎదుటి యువతితో ఛలోక్తులాడడం, 'కాఫీ'లకు ఆహ్వానించడం,

ఆ తర్వాత 'టెలిఫోనులో' గంటల కొద్దీ వాగడం అలవాటయ్యాయి.

తనకు తెల్సిన కొంచెం హస్త సాముద్రికం వగైరాలు తన 'పలుకుబడి'కి బాగా తోడ్పడ్డాయి.

ఇన్ని జరిగినా ఒక్కరోజూ అనుకోకుండా 'ఘోరంగా' తయారయేది.

నాన్నగార్నించో, అన్నయ్యో, ఎవరో ఒకరు 'ప్రేమలేఖలు' వ్రాసేవారు. తనూ, అవసరం కాబట్టీ, మరోలా అనుకుంటారనీ, నెలకో ముక్క వ్రాసి పడేసేవాడు. పోనుపోను అదో అలవాటయ్యింది. మొదటి వారంలో జాబు గీకి పడేయటం.. పెద్ద వ్రాసేదేమీ లేక పోయినా.

తను ఇంటి బాధ్యతలు తప్పించుకుంటున్నాడా అంటే అదీ నిజం కాదు. తను ప్రతి నెలా ఇరవయ్యో ముప్పయ్యో డాలర్లు పంపించుతూనే ఉన్నాడు. 'దేశ సేవ' అనే వాడు తను ఎవరన్నా అడిగితే...

తను రెండేళ్ళలోనూ బాగా మారిపోయాడు. సిగరెట్లు తను వారానికో పాకెట్టు త్రాగేది ఇప్పుడు దినానికొకటయ్యింది. మద్యం ముఖం చూడని తను ప్రస్తుతం "యాళ్లై సెంట్స కోక"— బీర్‌కు మారుపేరు— ప్రతి రోజూ త్రాగకుండా ఉండ లేక పోతున్నాడు. ఎంత పని ఉన్నా తన టెలిఫోను ద్వారా ఎవరో ఒక తెలిసిన 'గర్ల్'ని పార్టీకో, డాన్సుకో 'మూవీ'కో తీసుకు పోతున్నాడు పిలిచి.

"నేను ఇండియాకు తిరిగి పోగలనా ?" అనుకునే వాడు

ఆ ప్రశ్నే అతన్ని వేధించేది.

ఈ స్వేచ్ఛా, ఈ వాతావరణం తనకు నచ్చాయి. తన్నెవరూ అడిగేవాడు లేడిక్కడ. తనెవ్వరికీ జవాబులు చెప్పనక్కర్లేదు—

తిరిగి ఇండియాకు పోతే ?

మళ్ళీ అదే ఇల్లు.. అన్నయ్యా, పిల్లలూ నాన్న గారు. తమ్ముడు.

బాధ్యత ! తను దేన్ని సహించలేడో అవి— తలెత్తి నిల్చున్నాడు— దాహంగా ఉంది రూంకు పోయి కొంచెం గొంతు తడి చేయుందే పనిపోగదు.

దుస్తులన్నీ వేసుకుని నడిచాడు బయటికి..

బయట చల్లగా ఉంది. జోరుగా చలిగాలి ముఖం మీదకు కొట్టింది. ఇలా ఎన్నాళ్ళో సాగదు. ఈ కల అంతం కాక మానదు..

ఒక్కసారిగా దిగులుండి భువికి [illegible] వస్తుంది. తను ఎంత ప్రయత్నించినా, వద్దను కున్నా వీలుకాదు..

చలిగాలికి చేతులు బిగుసుకు పోసాగాయి. చెవులు ఎర్రబారి నొప్పిపుట్ట సాగాయి.

కళ్ళల్లో నీరు చేరింది.. విదిలించుకున్నాడు వాటిని కోపంగా.

"చలి— చలిగాలికి నీరు కారోంది— అంతే!" అనుకున్నాడు వేగం హెచ్చింది— గాలి వుతి ఉధృత మయింది—

డాక్టర్ మిత్రా పైప్ పొగాకుతో నింప సాగాడు. ఎదురుగా టేబిల్ మీద పుస్తకాలు చిందర వందరగా పడివున్నాయి "వీటన్నిటినీ సర్దాలి రేపు" అనుకున్నాడు పొగ పీల్చుతూ. ప్రతిరోజూ అంతే. ఒక క్షణం గది అంతా చెక్కుచెదరకుండా శుభ్రంగా వుంటుంది. మళ్ళీ చూసేసరికి పుస్త కాలు, దుస్తులు, కాగితాలు, గది నిండా వుంటాయి. వాటిని మళ్ళా యథాస్థానానికి చేర్చటం ..... మళ్ళీ మొదలు.

45 వ పేజీ చూడండి

ఈ పది సంవత్సరాలూ అలాగే కదూ గడిచింది ? పదేండ్లు ! పంతొమ్మిది వందల యాభై రెండు ! ఆగష్టు నెల ! ఆరోజు తను అనుకోలేదు. పదేండ్లు ఇలా పరదేశంలో నివసిస్తానని ..... మూడేండ్లు ... మహా అయితే నాలుగేండ్లు అనుకున్నాడు అతను.....

తర్వాత ఏ బొంబాయిలోనో, మద్రాసులోనో, మంచి ఉద్యోగం దొరకగానే 'స్థిరపడి' పోదామని అనుకున్నాడు.

డాక్టరేట్ చేతి కొచ్చేసరికే నాలుగయిదేండ్లయింది. ఆ తర్వాత సంవత్సరంపాటు లండన్ .... తర్వాత మూడేండ్లు అమెరికా ....

ఈలోగా పరిస్థితులు, తనూ చాలా మారి పోయారు .... ఆరవయిలో తను ఓ నెలపాటు తిరిగి వచ్చాడు. దేశం అంతా మంచి వుద్యోగం కోసం చూచాడు. బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా......ఎవో ఉద్యోగాలయితే ఉన్నాయి. గవర్నమెంటులో కొన్ని పరిశ్రమల్లో చాలా.....కాని తనకు నచ్చలేదు.

తన కాళ్ళమీద నిలబడడం, తన అభిప్రాయాలూ ఆశయాలు స్వేచ్ఛగా వెలిబుచ్చడం అక్కడ వీలు కాదని తెల్సుకున్నాడు. ప్రభుత్వోద్యోగాల్లో చిక్కులు తెలిశాయి. పై అధికారికి తను లోబడి వుండాలన్న విషయం రుచించ లేదు తనకి .... అదికాక దేశం వదిలి, ఉన్నత విద్యాభ్యాసం కోసం వేలకొలదీ మైళ్ళు పోయి, వంటరిగా విచిత్ర వాతావరణంలో సంవత్సరాల కొద్దీ గడిపిన వారికి స్వదేశంలో గొప్ప సత్కారం ఏమీ లభించదని అర్థమైంది.......

ఎక్కడ చూచినా కూపస్థ మండూక విన్యాసం. అంచేత తను తిరిగి పరదేశాల్లో ప్రవాసం మొదలెట్టాల్సి వచ్చింది.

ఇక్కడయితే ఒక్క విషయం మంచిదిగా తోస్తుంది. సామర్థ్యం వున్నంత వరకూ కులమత విచక్షణ లేకుండా పైకి రావచ్చు .... తను ఇష్టం వచ్చిన శాఖలో పరిశోధన చేయవచ్చు...

కానీ ....

ఎన్నాళ్ళిలా ? మరో రెండేండ్లు జరిగిపోతే తను ఏదో ఒకటి నిర్ణయించుకోవాల్సిన దినం రానే వస్తుంది.

పుట్టి పెరిగిన ప్రాంతం వదిలి మరోదేశవాసి కావటం — పైవ్‌లో మంట చల్లారి పోయింది.

తనకు ముప్ఫయి అయిదేండ్లిప్పుడు ..... పాత ఫోటోలు తిరగేస్తే తప్ప తను పదేండ్ల ముందెలా వుండేవాడో జ్ఞాపకం రాదు.

కళ్ళల్లో కాంతి చచ్చిపోయింది. .... నీడలే మిగిలాయి ... జుట్టు కూడా తన ఆశల్లాగే రాలిపోయి దువ్వేన అవసరం తీరిపోయింది .....

చాలా రోజుల్నుంచి స్వదేశం గూర్చి ఆలోచనలే రావటం లేదు.

" రేపు మాంట్రియాల్‌కు పోవాలి .... ఆ ఉద్యోగం దొరకాలి — " అనుకున్నాడు.

ఈ విషయం మీదే తనకూ మూర్తికీ వాదన ప్రతిరోజూ జరిగేది.

"మనం నాలుగురోజులిక్కడ గడిపి, వెంటనే భారత రాజధానిలో కాలరెత్తుకు తిరగాలంటే వీలుకాదు. మనంలాంటి వాళ్ళే, మనకన్న మంచి వాళ్ళే ఎందరో ఉన్నారు. అక్కడ. వారిని తోసి రాజని మనకు విమానం దిగక ముందే భారతీయు లందరూ నెత్తిన కిరీటం ఉంచుతా రనుకోడం పొరబాటు కాదు'' అనేవాడు మూర్తి.

వాహిని

37 వ పేజీ తరువాయి

"మరి ఇన్నిరోజులు, ఇన్ని కష్టాలు పడి తల్లి దండ్రులకూ, ఆప్తమిత్రులకూ, భార్యా బిడ్డలకూ దూరం అయి సాధించిందానికి విలువే లేదంటావా? భారతీయుడు ఫలాని విధంగా అంతర్జాతీయ గౌరవం సంపాదించిం తర్వాత దానికి మనదేశం ఏ విధంగా ప్రతిఫలం ఇస్తుంది ! ముష్టి నాలుగు వందల రూపాయలు ! నీ నెత్తిన ఒకడు, వాడిపైన మరొకడు, వాడికి పైన మరో పెద్ద మనిషి ! ఇంతా చూస్తే వారికి తెలిసిందంతా న్యూటన్ పుట్టకముందున్న విషయాలు !"

"మరి నీకేం కావాలంటావు ? పోగానే యూనివర్సిటీలో ప్రొఫెసర్ కావాలంటావా ?

"అలా అనను— కాని పడిన శ్రమకు తగిన ప్రతిఫలం ఇవ్వామంటాను. దేశానికి నేను సేవ చేయాలని అంటావు.. కాని దేశం నాకేమి ఇవ్వగలదో ఆలోచించు ! నా గౌరవానికీ, నా శక్తికీ సామర్థ్యానికీ తగిన పదవి ఆశించడం దేశ ద్రోహం కాదు కదా!" అనే వాదు తను.

"నువ్వు ఆ హోటల్ లో భోజనం ఎందుకు చేయవు? అక్కడ చ్చాలా బాగుంటుంది" అని అడిగాడు మూర్తిరావుని.

"నేను యింగ్లీషు ద్వేషిని- ఆ హోటలు బోర్డు ఆంగ్లంలో వుంటుంది" అన్నాడు.

విజం కాని— ఒక్కటి మాత్రం చెప్పగలను.. మనం అదృష్ట వంతులం.. ఎలాగో ఇక్కడకు వచ్చి ఈ పశ్చిమ నాగరికతా ఫలాల్ని రుచి చూడ గలిగాం.. ఇక్కడ సామర్థ్యాని కిచ్చిన ప్రతిఫలం మన దేశంలో దొరకదు.. మనం అంతస్థాయి కింకా రాలేదు.. మన తాహతు, శక్తి, పెరిగినంతగా మన దేశమూ మొత్తం మీద పెరగలేదు.. ఈ రెంటికీ స్వామ్యం కుదిరేదాకా ఇంతే.."

"అంటే నీ ఉద్దేశ్యంలో మనకూ, అక్కడే కూర్చున్న వాళ్ళకీ భేదం లేదు."

"ఓ విధంగా అంతే.. కానీ ఇలా చూడు.. మనం మన దేశానికి ఎక్కువ సేవ చేయగలం.. మనదేశానికి మనలాటి వాళ్ళు కావాలి.. పదవీ, అధికారం కాక ఆ తృప్తి ఉంటే చాలు మనకి."

"అబ్బే ! నా తృప్తి మరో వేపు ఉంది— నేను ఏ దేశానికి చెందినా నా మేధస్సు మానవాళికోసమే ఉపయోగిస్తుంటాను ! చాలా !"

తన మాటల్లో వ్యంగం గుర్తించిన మూర్తి వాదన నిలిపేవాడు..

మూర్తి అలాగే అన్నాడు.. అలాగే చేశాడు.. తను అలా చేయలేదు..

నా తాహతూ, సామర్థ్యమూ వినియోగించుకో లేని చోట— స్వదేశమైనా సరే— ఉండకూడదు.. అది తన్ను తానే చిన్న బుచ్చుకోడమే కాక తను పడిన శ్రమనే వ్యర్థం చేసినట్లవుతుంది.

డాక్టర్ మిత్రా పుస్తకాలన్నీ సర్దసాగాడు. రేపు మాంట్రియాల్ ఉద్యోగం దొరికిందంటే —దొరుకుతుంది— తనకా క్వాలిఫికేషన్ లన్నీ ఉన్నాయి.. ఈ దేశంలో శాశ్వతంగా తను స్థిరపడి పోవడం ఖాయం.. పైవులోంచి పొగ దట్టంగా లేచింది..

* * *

డాక్టర్ రాయ్ చాలా రోజులుగా మాలలో భేదం గమనించాడు— వెళ్ళేముందు మూర్తి తన్ను చూడలేదు.. కొన్ని రోజులకు ముందే తనకు కన్పించడం మానేశాడు.. పని తొందర అను కున్నాడు తను..

మాల కూడా మూర్తి విషయం అడిగితే ముభావంగా సమాధాన మిచ్చింది.

ఆ రోజు మాలకు వచ్చిన ఉత్తరం మూర్తిదే అని తనకు బాగా అనుమానం.. చదివీ చదవక ముందే చించిపారేసింది మాల — తను అడగలేదు మాల చెప్పలేదు ఎవరు, ఏమిటీ, అని.

"నా స్వార్థం కోసం అనాలోచితంగా ఇక్కడ స్థిరపడిపోయాను.. కాని మాల విషయం ఆలోచించనే లేదు.. నేను.. ఈ సమాజంలో మాల స్థానం ఏమిటి ? భారతీయునికీ, పాశ్చాత్య యువతికీ జన్మించిన ఆమెని వివాహం 'చేసుకోడానికి' తను ఎవ్వరికి అనుమతి ఇవ్వగలడు ? మూర్తిలాగే ఏ భారతీయుడూ ధైర్యం చేయలేదు.. మరి ఇక మాలతో బాటు నా వంశం అంతమై పోతుంది. స్వచ్ఛమైన కాయస్థ రక్తం పల్చనై పూర్తిగా మారి పోతుంది "

"మాలా .." పిలిచాడు రాయ్.

మాల లోపల్నుంచి వచ్చింది. కూర్చోమన్నాడు రాయ్ ప్రక్కన. దగ్గరగా కూర్చుంది మాల.

"మాలా, ఈ వేసవిలో ఇండియాకు పోదామనుకున్నాను. ఓ రెండు నెల్లు... మర్చి పోయానంతా.. కానీ మిత్రులూ, బంధువులూ ఉన్నారు.. ఏమంటావు ?"

మాల మాట్లాడలేదు..

ఇండియా.. తను ఏ నాడో మర్చిపోయిన 'జన్మ' స్థలం. కథల్లాగే విచిత్రమైన దేశం..

కాని తను పోలేదు. ఆ అవకాశం జారిపోయింది. ఆ రోజే..

"నేను పిరికివాడ్ని మాలా నాకేం కావాలో బాగా తెలుసు నాకు.. కాని అందుకు కావలసిన త్యాగ బుద్ధి నాకు లేదు. బహుశా నాకు మా పురాతన నియమాల్ని ధిక్కరించే ధైర్యం, శక్తీ లేవనుకుంటాను.. ఉండి ఉంటే ఈ ఉత్తరం కాక నేనే నీ చేతుల్లోపడి ఉండేవాడిని.. ఇంతకన్నా ఏం వ్రాయగలను.. నన్ను క్షమించు నీకు భగవంతుడు ఆనందం, సంపదా, సౌభాగ్యం ఇస్తాడని ఆశిస్తున్నాను —"

చిరిగి పోయిన కాగితం ముక్కలు గాల్లోకి ఎగిరి పోయినా, ప్రతి అక్షరం, పలుకూ తన మనస్సులో ముద్రితమై పోయాయి.

"ఏమిటమ్మా, ఆలోచిస్తున్నావు ?" అన్నాడు రాయ్.

"ఏంలేదు .ఈ వేసవి సెలవల్లో నేను ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నిస్తున్నాను. నీకు రాబర్ట్ తెలుసుగా. వాళ్ళ కంపెనీలోనే.. అతనే ప్రయత్నిస్తానన్నాడు...అసలు నీతో ముందే చెబుతామని.."

డాక్టర్ రాయ్‌కి మిగతా ఏమీ వినపడలేదు.. ఎప్పుడో యుగాల వెనుక లీలగా విన్పించిన ఘోష మెదిలింది మనస్సులో—"వందే మాతరం." అని.★